

Abstract

The present research examined both automatic and controlled processes in newspapers ability of priming racial stereotypes via the portrayals of people of foreign extraction. The automatic process were examined through articles which; a) involved an illegal act or b) the act was not illegal but morally questionable. Swedish-born subject's explicit opinions against foreign people were also measured through "The Modern Racial Prejudice Scale". In the experiment participants read four different articles which included; Swedish person/noncrime, foreign person/noncrime, Swedish person/crime and foreign person/crime. The central hypothesis was that news containing people of foreign extraction primes racial stereotypes which are subsequently brought to bear on subject's evaluations of that person's characteristics. A $2 \times 2 \times 2$ ANOVA splitt-plot design revealed that there was no significant difference in judgments of the different articles depending on race or content . A distinction between sterotype activation and sterotype application are discussed.

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
1.1 Social kategorisering.....	4
1.2 Stereotyper och deras automatiska aktivering.....	5
1.3 ”Priming”.....	6
1.4 Medias ”priming” av stereotyper.....	7
2. Syfte	10
2.1 Hypoteser.....	10
3. Metod	11
3.1 Försökspersoner.....	11
3.2 Material.....	11
3.3 Procedur.....	14
3.4 Databearbetning.....	14
4. Resultat	15
5. Diskussion	18
5.1 Felkällor, validitet och reliabilitet.....	21
Referenser	23
Bilaga 1 Manipulerade varianter av de fyra artiklarna.....	25
Bilaga 2 Uppgiftshäftet.....	42

1. Inledning

Den huvudsakliga frågan som präglar denna undersökning är om studenter, och i synnerhet juridikstudenters bedömning av en person påverkas att bli mer negativa om stereotyper av personer med utländsk härkomst aktiveras då de läser om dessa i en nyhetsartikel.

Frågan om ursprung och dess relevans i människors bedömning av en persons trovärdighet och pålitlighet har under det senaste året fått stor uppmärksamhet i Sverige i samband med att en studie från Stockholms Universitet konstaterat att vilket ursprung en person har kan spela roll för hur denne blir bemött i kontakten med rättsväsendet (Diesen, 2005).

Under våren 2005 rapporterade även samhällsgranskande programmet Faktum på SVT att invandrare som begått brott oftare döms till straff än vad svenskar som begått samma brott gör.

Enligt den rapport som presenterades av Christian Diesen (2005) professor i processrätt vid Stockholms Universitet så anmäls personer med utländsk härkomst oftare än svenskar, fälls oftare, får strängare straff och behandlas sämre inom kriminalvården.

Att invandrare eller personer med utländsk härkomst verkligen begår fler brott än motsvarande socioekonomiska grupp svenskar är dock varken bevisat eller bevisbart eftersom många brott aldrig anmäls.

Vad man däremot konstaterade i rapporten är att personer med utländsk härkomst svarar för en betydligt större andel av de anmälda brotten än vad som motsvarar deras andel av befolkningen (ca 20%). Denna överrepresentation kan förklaras genom att invandrare oftare anmäls för ett brott. Skälet till detta kan vara att de som drabbas av invandrares brottslighet är mer benägna att anmäla brottet än om förövaren varit svensk där man kanske är villig att vara overseende eller göra upp i godo.

När det gäller påföljd och straffmätning för personer med utländskt ursprung är den negativa särbehandlingen ännu tydligare. Samma brott, med samma faktiska omständigheter, bedöms ofta som allvarigare när det är en invandrare som är förövare.

Det tycks alltså finnas ett större behov i dessa fall för domstolar att statuera exempel istället för att hitta förmildrande eller sociala omständigheter som kan medföra en lindrigare bedömning eller ett alternativ till fängelsestraff.

Men varför behandlas svenska medborgare så olika beroende på vilken härkomst de har? Psykologiprofessor Sven-Åke Christianson vid Stockholms Universitet menar att det finns mekanismer som gör att människor bedömer andra människor med främmande attribut mer negativt.

Eftersom dessa mekanismer är universella så påverkas naturligtvis människor som arbetar inom rättsväsendet också av dem vilket gör att de kan bedöma människor med främmande attribut mer negativt om deras associationer av dessa är förknippade med tex skuld och brott (Lönnaeus, 2004).

Genom sin juridiska utbildning och sitt arbete har tex åklagare, domare och advokater lärt sig att uppmärksamma brottsfall och oförrätter inte bara i rättsliga sammanhang utan även utanför arbetsplatsen. Dessa personer borde därför vara särskilt mottagliga för de stereotyper som finns av personer med utländsk härkomst i samband med brott.

En effektiv förmedlare av stereotyper som når ut till många människor är media.

Ett exempel på medias sätt att använda sig av stereotyper i sin nyhetsrapportering är att de i sammanhang som rör brott, och våldsbrott i synnerhet, ofta lägger fokus på härkomst när en individ är av utländsk härkomst, men inte när individen är av svenskt ursprung.

Utgångspunkten för detta experiment låg därför i hypotesen att genom att media använder sig av stereotyper av personer med utländsk härkomst så kan de bidra till att aktivera ett stereotypiskt tänkande hos människor. Ett tänkande som påverkar människor i deras bedömning och där personer med utländsk härkomst bedöms mer negativt än svenskar.

Med tanke på den aktuella diskriminering av invandrare och personer med utländsk bakgrund som sker i rättsväsendet i Sverige så ville jag ta reda på om det är så att studenter i allmänhet men juridikstudenter i synnerhet, tidigt utformar en mer negativ attityd gentemot denna grupp av människor för att de är mer mottagliga för de stereotyper som finns av invandrare i media (Braman & Nelson, 2003).

För att förstå hur professionella människor som utbildats till att inte låta sina fördomar styra deras omdöme trots allt blir påverkade av stereotyper så försöker följande text förklara de kognitiva processer som ligger bakom utformandet av bla fördomar.

1. 1 Social kategorisering

Varje gång en människa stöter på ett stimuli så söker hon att kategorisera detta utefter de associationer som stimuli väcker hos henne. Stimulit jämförs med information som redan finns i minnet och i denna jämförelse fungerar associationerna som pusselbitar för att hitta det som bäst passar ihop med redan lagrad information.

Kategorisering kan därför ses som en överlevnadsstrategi för att en människa snabbt ska kunna göra varje ny situation begriplig och veta hur hon/han lämpligast ska agera härnäst.

Detta behov av kategorisering blir extra tydligt då vi interagerar med andra människor eftersom varje person vi möter kan klassificeras efter en rad olika sociala grupper och dessa sociala grupper i sin tur kan associeras med en rad olika egenskaper, förmågor, förväntningar och utvärderingar. Vår kategorisering av en person är således resultatet av vilken av alla associationer av en person som är mest dominant (Macrae & Bodenhausen, 2000).

Om man tex befinner sig vid en kassa i en mataffär och kassörskan är en svart kvinna så kan man uppfatta henne som svart, som kvinna eller som kassörska. Vilken av dessa uppfattningar som dominerar beror på vad hos henne som lockar mest uppmärksamhet hos betraktaren. Ju större uppmärksamhet ett attribut hos personen tilldelas (så som ras) desto större är sannolikheten att personen kommer att kategoriseras efter detta attribut (Fazio, Dunton, 1997).

Tidigare forskning av Roskos-Ewoldsen och Fazio (1992) har visat att styrkan i associationen av ett objekt avgör till vilken grad en automatisk utvärdering från minnet kan ske av objektet. Objekt som en försöksperson hade starka associationer av drog automatiskt till sig dennes visuella uppmärksamhet. Dessa objekt blev tex lättare uppmärksammade vid ett experiment där försökspersonens uppmärksamhet var riktat mot ngt annat. Då objekten presenterades som distraherande moment i en visuell uppgift var det också större sannolikhet att de större deltagarens insats än då andra objekt användes som personen inte hade starka associationer till.

Av dessa resultat drog man slutsatsen att en attityd gentemot ett objekt som uppmärksammas i det visuella fältet aktiveras från minnet i ett tidigt stadie av processandet av den visuella informationen. Dvs denna aktivitet bidrog till att ge mer uppmärksamhet till stimuli så att tillräckligt processande av objektet kunde ske för att det skulle kunna rapporteras och medvetet lagras i minnet (Roskos-Ewoldsen & Fazio, 1992).

1.2 Stereotyper och deras automatiska aktivering

Om vi återgår till mötet i mataffären kommer alltså ”kvinnlig” och ”svart” och ”kassörska” så väl som många andra kategoriseringar att aktiveras hos betraktaren, men de kommer inte att aktiveras till samma grad. Vilket av attributen vi kategoriserar en individ utefter kan nämligen bero på om *stereotyper* aktiveras hos oss (Fazio & Dunton, 1997).

Enligt Kunda och Spencer (2003) kan stereotyper ses som kognitiva strukturer som byggs upp av vår kunskap, våra uppfattningar och våra förväntningar av en social grupp när informationen om dessa egentligen är bristfällig. Stereotyper hjälper oss på så vis att förstå attityder, händelser och beteenden som vi annars har svårt för att tolka och ge en mening. Samtidigt bidrar stereotyper till övergeneraliseringar och diskriminering eftersom informationen inte alltid stämmer överens med verkligheten.

När ett stereotypiskt tänkande aktiveras och en person försöker att kategorisera tex kassörskan i mataffären så sker detta ofta automatiskt utan att en medveten intention eller uppfattning för den skall aktiveras, dvs det stereotypa tänkandet aktiverar attityder hos individen på ett implicit (omedvetet) plan (Devine, 1989).

Greenwald mfl har genom utformningen av ”The Implicit Association test” visat hur just explicita och implicita attityder kan operera utan varandras inblandning och hur implicita attityder automatiskt aktiverar ett stereotypiskt tänkande vid konfrontationen med svarta och vita personers namn.

Testet utgick ifrån att försökspersoner fick se ett antal olika namn vilka var representativa för svarta eller vita amerikaner (tex vita namn: Heather, Roger, Stephen och svarta namn: Jamel,

Temeka, Yolanda). Dessa efterföljdes av ett positivt eller negativt ord. (exempel på positiva ord var; frihet, kärlek, vänner och negativa ord var; smuts, mord, sjukdom)

Beroende på hur snabbt försökspersonen rapporterade om ordet var negativt eller positivt kunde man mäta om personnamnet väckte goda eller dåliga associationer.

Om tex en svart persons namn var kategoriserat hos försökspersonen som något negativt så tog det automatiskt längre tid för personen att tolka ett efterföljande positivt ord som positivt eftersom utvärderingen/associationen av namnet då inte stämde överens med ordets innebörd. Däremot gick det snabbare att rapportera om ordet var negativt eftersom det då stämde överens med den egna utvärderingen/associationen och kategoriseringen av en svart person och dennes namn som något negativt

Testet bidrog till att avslöja att alla försökspersoner utom en hade negativa associationer av svarta och positiva associationer av vita. Samtidigt hade en majoritet av dessa deltagare rapporterat att de hade en positiv attityd gentemot svarta personer eller inte föredrog någon av grupperna framför den andre (Greenwald mfl, 1998).

Trots att försökspersonerna själva uppgett att de var fördomsfria (explicit tänkande) så uppvisade majoriteten av dem implicita negativa stereotyper av svarta (Dovidio, 1997).

1.3 "Priming"

Att, som Greenwald demonstrerade, använda sig av ledtrådar för att aktivera tankar och känslor hos en individ har benämnts som "priming".

Första gången begreppet introducerades var i en diskursanalys av Lashley år 1951. Han valde att förklara begreppet som en förberedande funktion för tanken och gav som exempel talet. För att kunna tala flytande, menade han, krävs en förberedande organisering av de representationer som ska komma att användas (Bargh mfl, 1996).

I senare sammanhang har bla Power (1996) definierat "priming" som det som sker då en särskild kategori aktiveras och tillämpas på andra orelaterade objekt eller händelser. Kawakami mfl "primade" tex försökspersoner med en social kategori (skinheads) i form av att de fick läsa en historia som innehöll nazistiska åsikter, vilket ledde till att deltagarnas egna attityder blev mer rasistiska och fördomsfulla (Kawakami mfl, 2003).

I ett annat experiment av Bargh mfl visade det sig att de försökspersoner som blivit "primade" med begreppet oförskämdhet genom ett ordtest, avbröt oftare och mer experimentinstruktören än de försökspersoner som blivit "primade" med begreppet artighet (Bargh mfl, 1996).

På samma sätt som dessa begrepp automatiskt aktiverades hos försökspersonerna så kan stereotyper av ras också aktiveras automatiskt genom olika former av "priming". Exempel på detta är "primingen" av rasrelaterade namn, fotografier, närvaro av en person från en stereotyp grupp vid utförandet av enkät samt presentationen av negativa egenskaper i samband med

exponeringen av personer från en stereotyp grupp (Greenwald, 1998 , Dovidio, 1997 , Ekehammar mfl, 2001).

Många av dessa studier har använt sig av subliminal ”priming” (information som presenteras så snabbt att personen inte registrerar det på ett medvetet plan utan enbart på ett omedvetet) eftersom stereotyper ofta aktiveras på en implicit nivå.

Ekehammars mfl (2001) undersökning ; ”Gender differences in implicit cognition ”påvisade tex genom subliminal ”priming” av utländska och svenska ansikten att svenska kvinnor visade mer implicita fördomar mot utländska personers ansikten än mot svenska personers ansikten, trots att de explicit rapporterat att de *inte* var fördomsfulla.

1.4 Medias ”priming” av stereotyper

Trots att den mesta forskning inom området för stereotyper och priming bedrivits i amerikanska kontexter där stereotyper av svarta varit i fokus så visar Ekehammars mfl studie att stereotyper och negativa associationer av utländska personer även förekommer i Sverige (Ekehammar, Akrami, Araya, 2001).

En förklaring till att många människor, grupper och samhällen delar samma stereotyper av svarta, invandrare, homosexuella, kvinnor osv kan vara att många av de upplevelser som vi har utgår från en gemensam social kontext vilket influerar utformandet av delade uppfattningar och stereotyper (Kunda & Spencer, 2003).

En sådan social kontext skulle kunna vara media. Media tar de flesta människor dagligen del utav genom antingen, tv, dagstidningar, Internet eller radio och dessa avspeglar inte bara hur människor tycker och tänker men influerar det i viss mån också.

Cohen menade redan år 1963 att nyheter kanske inte säger till oss *vad* vi ska tänka, men de hjälper till att bestämma *vad* vi tänker *på* (Valentino, 1999).

Medias roll som förmedlare av attityder och värderingar är särskilt betydelsefull i detta sammanhang eftersom attityder och värderingar har visat sig vara mottagliga för att påverka varandra.

I en studie av Katz & Hass (1988) undersöktes hur dessa två olika kognitiva strukturer kan influera varandra genom att ”primingen” av olika värderingar också aktiverar olika attityder.

Försökspersonerna som ingick i studien hade innan experimentet uppgett att de inte hade några fördomar eller negativa attityder mot svarta personer. Trots detta visade det sig att de försökspersoner som blivit ”primade” med protestantismisk-etiska värderingar (vilka står för självdisciplin och förlitande på sig själv), hade mycket negativa attityder gentemot svarta personer. Exempelvis ansågs svarta var ansvariga för sin fattigdom och skulle inte ha rätt till hjälp från samhället. Humanitär-egalitära värderingar (vilka står för omsorg och förståelse)

”primade” däremot positiva attityder gentemot svarta, så som att samhället måste erbjuda ett socialt skyddsnät för fattiga svarta.

Kats & Hass (1988) drog slutsatsen att även om deras resultat kunde kritiserats för att vara kortvariga, situationsspecifika och endast varaktiga medan ”primingen” var märkbar, så kan individer som är ”primade” med ett koncept som är relaterat till en attityd tillräckligt många gånger i en socialt förstärkande kontext (som i exponeringen av medias nyheter) ge bestående värdering-attityd-associationer, dvs stereotyper befästs.

Srull & Wyer (1979) har också påpekat att personliga egenskaper som nyligen aktiverats oftare används i utvärderingar av motstridigt beteende.

Utefter dessa teorier så kan tex nyheter som upprepade gånger förmedlar en negativ attityd i samband med attribut som kan härledas till en viss grupp av människor (Valentino, 1999) t.ex; den misstänkte mördaren var av utländsk härkomst, ”prima” individen så att denna intar en (stereotyp) attityd som är konstant med redan lagrade värderingar (utländska personer begår brott) (Power 1996). Denna attityd kan i sin tur påverka hur personen beter sig i förhållande till personer med de ”primade” attributen, tex genom att inta en mer misstänksam inställning om ens kategorisering av personen är knuten till rädsla (Bargh mfl 1997).

Ett flertal studier (Oliver, 2004) (Valentino, 1999) (Power, 1996) har granskat hur amerikansk media som behandlar brottslighet i sina nyheter i regel alltid associerar kriminallitet med svarta personer. Konsekvenserna av en sådan rapportering är att personer med stereotyper av svarta vilka aktiveras i samband med ”priming” av våld och brott oftare kategoriserar svarta personer som våldsamma och hotfulla, förväntar sig oftare att svarta begår brott, har lättare för att uppmärksamma och komma ihåg händelser där svarta begått brott samt tolkar oftare svarta personers beteende som våldsamt eller kriminellt (Oliver, 2004).

I Olivers studie (2004) granskades försökspersoners minne av rasrelaterade fysiska attribut som presenterats i olika nyhetsartiklar.

Försökspersonerna i studien fick ta del av en av fyra olika versioner av en artikel; icke stereotyp (en historia om en universitetsprofessor som vann ett pris), stereotyp (en historia om en basketspelare), icke våldsamt brottsfall (en historia om en förskingring på en förening) och ett våldsamt brottsfall (en historia om ett rånmord).

I alla versionerna fanns ett fotografi med av samma individ (kallad Michael Rolle).

Efter att deltagarna tagit del av artikeln fick de i uppgift att rekonstruera ansiktet på personen genom att välja mellan en rad olika fysiska attribut (så som näsor, ögon, munnar osv).

Studien visade att personer som läst artiklarna med brottsfall valde mer afrocentriska än eurocentriska attribut när de skulle rekonstruera fotografiet de sett. Detta gällde i synnerhet vid artikeln som berörde det våldsamma brottsfallet.

Författarna konstaterade att detta berodde på att afrocentriska attribut sedan tidigare var associerade med negativa stereotyper och med brott och våld i synnerhet och därför blev det

stereotypa tänkandet ”primat” när artiklarna behandlade dessa ämnen än när de tog upp icke stereotypa ämnen (Oliver mfl, 2004).

Men en annan anledning till att negativa gruppattityder aktiveras av media är för att media tenderar att placera grupper i jämförande kontexter där gruppernas intressen ställs emot varandra. Nyheter som behandlar brott där den misstänkte är svart tenderar att fungera som en påminnelse för vita om det förmodade hot som våldsamma och opålitliga minoritetsgrupper utgör mot dem (Hurwitz & Peffely, 1997).

Därför är det inte överraskande att människor är mer benägna att skuldbelägga svarta som begått ett brott än vita som begått samma brott.

På samma sätt som våld och brott kan sammankopplas med svarta hos människor genom ”priming”, så kan andra ämnen genom upprepad exponering bli sammankopplade med varandra.

”Spreading activation theory” menar att spridning från ett ämne till ett annat kan ske i hjärnan om ämnena är relaterade till varandra genom ett underliggande gruppinnehåll. Så om en individs uppfattningar om två orelaterade ämnen så som våld och välfärd sammankopplas med rasistiska attityder genom, (tex upprepad nyhetsrapportering av invandrare som tar socialbidrag), så innebär detta att varje gång individen exponeras för våld av något slag så aktiveras även ras, vilken i sin tur aktiverar andra rasrelaterade ämnen så som välfärd (Valentino, 1999).

Att media fungerar så effektivt i att aktivera stereotyper hos människor är dock inte enbart för att de fokuserar på negativa händelser i samband med minoritetsgrupper så som invandrare, utan även för att de sällan balanserar denna bild med motstridiga nyheter av samma grupp.

När media försöker förmedla en mer balanserad nyhetsrapportering sker detta istället genom en bekräftelse av positiva stereotyper. Som framhävandet av svarta personers musikalsiska och atletiska förmåga eller invandrades framgång *trots*, snarare än *för att* de är invandrare. Konsekvenserna av att fokusera på de framträdande positiva aspekterna av en kulturell stereotyp innebär dock även att de negativa stereotyperna befästs ännu mer (Power, 1999).

I USA där de flesta undersökningar av nyhetsrapportering och dess effekter gjorts, styrs media ofta av kommersiella intressen. Målet med nyheterna blir således inte att enbart upplysa människor, utan även att sälja en ”story” till så många som möjligt. I jakten på höga tittarsiffror och flest sålda lösnummer är ett av knepen att anspela på uppseendeväckande ämnen så som våld, hot och rädsla vilka ofta är kopplade till stereotyper (Valentino, 1999).

Även om en liknande mediesituation inte finns i Sverige, än, eftersom svensk tv domineras av SVT som är ett public-service media, så används sådana här knep alltmer i framförallt kvällspressen och då ofta i samband med personer som är av utländsk härkomst eller invandrare.

Det vore därför inte omöjligt att föreställa sig att svensk media också bidrar till ett stereotyp tänkande genom sin nyhetsrapportering.

Med tanke på den aktuella diskriminering som bevisligen sker i rättsväsendet i Sverige av invandrare och personer med utländsk härkomst, så ville jag i denna studie ta reda på om det är så att media genom upprepade stereotypa nyhetsrapporteringar bidrar till negativa uppfattningar av dessa.

2. Syfte

Utifrån antagandet att media bidrar till stereotyper av personer med utländsk härkomst var syftet med denna studie att under våren 2005 ta reda på om nyhetsartiklar kan fungera som "primes" för att aktivera ett automatiskt stereotypt tänkande hos juridikstudenter och andra studenter vid ett universitet i södra Sverige.

Ett stereotypt tänkande som i så fall avspeglar en negativ bedömning av personerna i artiklarna beroende på om de är av svensk eller utländsk härkomst.

För att jämföra försökspersonernas implicita attityder med deras explicita får de fylla i The "Modern Racial Prejudice Scale" vilken utformats av Ekehammar, Akrami och Araya (2002) för mäta främlingsfientlighet och fördomar gentemot invandrare i en skandinavisk kontext.

2.1 Hypoteser

H1: Nyhetsartiklar som porträtterar personer med utländsk härkomst kommer att prima stereotypa uppfattningar av dessa personer oavsett om personen i artikeln begått ett brott eller inte.

H1a: nyhetsartiklar där en person med utländsk härkomst uttalat har begått en förseelse/brott kommer att bedömas mer negativt än i samma artikel där huvudpersonen är av svensk härkomst.

H1b: Nyhetsartiklar där det *inte* är uttalat att en förseelse/ brott begåtts och där personen är av utländsk härkomst kommer att bedömas mer negativt än om huvudpersonen i samma artikel är av svensk härkomst.

H1c: Juridikstudenter kommer att vara mer negativa i sina bedömningar av personer med utländsk härkomst än vad andra studenter är eftersom de lärt sig att uppmärksamma lagbrott och därför påverkats mer av den stereotypa nyhetsrapporteringen i media.

H2: De försökspersoner som är mer negativa i sina bedömningar av utländska personer i nyhetsartiklarna kommer även att uppvisa mer fördomar i "The Modern Racial Prejudice Scale".

3. Metod

För att ta reda på om nyhetsartiklar kan fungera som "primes" för att aktivera ett stereotypt tänkande hos läsarna och om detta kan visa sig i deras bedömning av personerna i artiklarna och i "The Modern Racial Prejudice Scale" utformades ett experiment med en trevägs ANOVA med

splitt-plot design mellan inomgruppsvariablerna A ;utländsk kontra svensk, B; inget brott kontra brott och mellangruppsvariabeln C; juridikstudierande kontra andra studerande.

3.1 Försökspersoner

Totalt 24 personer mellan åldrarna 20-30 år ingick i studien varav tolv var juridikstudierande och resterande tolv var studenter på diverse olika utbildningar på ett universitet i södra Sverige. Eftersom undersökningen hade som syfte att ta reda på om stereotyper av personer med utländsk härkomst "primas" av nyhetsartiklar så var alla deltagare av svensk härkomst. Med detta menas att de och deras föräldrar var födda i Sverige.

Fördelningen inom juridikgruppen var fem män och sju kvinnor och inom den andra studentgruppen var det sju män och fem kvinnor.

Deltagarna värvades till experimentet genom frivillig anmälan av en annons som informerade om undersökningen och som satts upp på olika anslagstavlor på Universitetet samt genom en personlig vän vilken hade många kontakter inom universitetet.

Syftet med studien maskerades för deltagarna genom förevändningen att undersökningen avsåg att ta reda på om studenter tar till sig information olika beroende på vad de pluggar samt om nyhetsartiklar bidrar till en bredare allmänbildning.

För sitt deltagande fick försökspersonerna vara med i utlottningen av 400 kronor. Deltagaren som vann utlottningen fick ta emot pengarna ca två veckor efter det sista undersökningstillfället. Samtidigt meddelades alla deltagare genom ett e-mail vem som vunnit och dennes mailadress för att kunna bekräfta detta.

3.2 Material

Priming- delen innebar manipuleringen av fyra olika nyhetsartiklar där innehållet bestod av rapportering av ett inbrottsförsök, en mindre bussolycka, spel på nätpoker och en kommunalundersökning av illegal verksamhet (se Bilaga 1).

Artiklarna var fiktiva men baserades på artiklar som publicerats i fyra av de största morgon- och kvällstidningarna i Sverige mellan åren 2002-2005.

Artiklarnas nyhetsinnehåll var utformat så att de anspelade på vanliga fördomar om personer av utländsk härkomst, så som att dessa är oärliga, otrevliga, ohjälpsamma och mer benägna att begå brott (Power, 1999).

Med utländsk härkomst menas i detta sammanhang utrikes födda eller inrikes födda personer med två utrikes födda föräldrar.

Varje artikel fanns i fyra olika varianter; en där en brottslig handling begåtts och personen var svensk/inte stereotyp, en brottslig handling där personen var utländsk/stereotyp, en där inget brott

begåtts och personen var utländsk/stereotyp, och en där inget brott begåtts och personen var svensk/inte stereotyp (se Bilaga 1).

I de artiklar där inget brott begåtts var det upp till läsaren att bedöma om och hur allvarlig personens handlande varit, medan de artiklar som hade en uttalat negativ vinkling innehöll tydlig information om att huvudpersonen brutit mot lagen eller agerat olämpligt.

De brott som beskrevs i artiklarna var, till skillnad mot vad tidigare studier använt sig utav, inga grova våldsbrott eftersom jag ansåg att sådana brott skulle väcka så stort ogillande hos försökspersonerna att en skillnad i attityd beroende på huvudpersonens härkomst inte skulle kunna utskiljas (Hurwitz & Peffley, 1997).

Gemensamt för alla artiklarna var således att de kunde tolkas på två sätt beroende på hur läsaren valde att se på dilemmat som skildrades, positivt eller negativt

Hypotesen var att om man läste en artikel som tex handlade om en kvinna som fastnat i en bussdörr utan att chauffören märkt det och busschauffören var av utländsk härkomst så skulle man bedöma denna person som mer ansvarslös och opålitlig än om man läst samma artikel där chauffören var svensk.

Utgångspunkten för denna metod var således att först jämföra om deltagarnas uppfattning av de negativa artiklarna med brottsinnehåll skilde sig åt beroende på om deras stereotypa tänkande aktiverats eller ej. För att sedan även se om de artiklar där det inte var uttalat att ett brott begåtts hade en positiv påverkan på deltagarna eller om dessa fortfarande bidrog till att aktivera deras stereotypa tänkande.

De avsnitt som manipulerades i de olika varianterna av artiklarna för att passa in på stereotyper av utländska personer innefattade namnet på huvudpersonen i artikeln samt mellan två till tre andra meningar (se Bilaga 1 röda markeringar).

Personerna som deltagarna skulle bedöma utifrån de olika artiklarna var alla män eftersom gruppstereotyper oftare är associerade med män än med kvinnor.

De utländska namn som användes var namn som härstammade från Mellanöstern eller Balkan och dessa var alla ungefär lika långa som de svenska namn som användes i respektive artikel. Namn från Mellanöstern och Balkan valdes med utgångspunkt från en tidigare studie som visat att dessa personer betraktas som invandrare av svenskar (Ekehammar mfl 2001).

Förutom de fyra artiklarna lades en extra artikel till i materialet. Denna artikel behandlade en psyksjuk kvinnas fritagning från ett mentalsjukhus och fungerade som ett distraherande moment för deltagarna så att de inte lika lätt skulle lista ut syftet med studien. Denna artikel var konstant och manipulerades alltså inte (se Bilaga 1, s. 41).

Vilka av de 16 varianterna av artiklar som skulle ingå i ett häfte om fyra artiklar valdes slumpmässigt fram, men alla varianter förekom lika många gånger. Vilken ordning artiklarna presenterades i i uppgiftshäftena var slumpmässig.

Varje artikel efterföljdes vidare av tio motsatsord där deltagaren genom en skala från ett till sju skulle bedöma hur han/hon uppfattat personen i artikeln (se Bilaga 2, s. 44, 46, 48, 50, 52). Dessa motsatsord baserades på ord som använts vid studien: "The effect of contact on stereotyping" av Bern. (Bern, 2001).

Efter den pilotstudie som genomfördes på fyra personer, uteslöts fyra par av dessa ord och ersattes med fyra andra mer lämpliga för detta syfte.

Av de tio motsatsorden utgjorde enbart fem stycken kategorin negativ attityd och det var alltså bara dessa fem som analyserades för resultatet.

De fem motsatsorden var; ansvarsfull/ansvarslös, otrevlig/vänlig, pålitlig/opålitlig, kunnig/okunnig och slarvig/noggrann.

Motsatsorden ansvarsfull/ansvarslös och kunnig/okunnig kodades omvänt.

Höga siffror på skalan indikerade en negativ bedömning medan låga siffror angav en positiv bedömning.

Slutligen fick deltagarna fylla i "The Modern Racial Prejudice Scale" som utformats av Akrami mfl för mäta explicit främlingsfientlighet och fördomar gentemot invandrare i en skandinavisk kontext (Ekehammar mfl 2002). Versionen som användes i denna studie var för bekvämlighetens skull översatt till svenska (se Bilaga 2, s.52-57). Exempel på påståenden från skalan är; Diskriminering av personer med utländsk härkomst är inte längre ett problem i Sverige och ett mångkulturellt Sverige vore bra.

Testet som består av åtta påståenden vilka formar tre kategorier, 1: Förnekande av fortsatt diskriminering, 2: Antagonism mot rättigheter, 3: Motstånd mot speciella krav, mäter tillsammans graden av fördomsfullhet och rasism gentemot invandrare där höga siffror innebär mer fördomar och rasism.

De åtta påståendena var inbakade i ett frågeformulär på sammanlagt 29 påståenden för att undvika att deltagarna förstod var det var som undersöktes.

För att ytterligare maskera intentionen med studien var de andra 21 påståendena av samhällsorienterande karaktär där merparten undersökte deltagarnas uppfattningar kring medias roll i samhället. Dessa var dock aldrig av intresse för studiens hypoteser och databehandlades således inte.

Påståendena besvarades genom en skala från noll till fyra, från instämmer helt till instämmer inte alls.

Påstående 7, 12, 15, 28 på "The Modern Racial Prejudice scale" kodades omvänt. (Se Bilaga 2, s. 52-57)

3.3 Procedur

Deltagarna fick genomföra experimentet en och en i ett grupprum på ett större bibliotek under loppet av två veckor.

Uppgifterna som utgjordes av ett häfte på ca 15 blad tog mellan 10 till 20 minuter beroende på hur snabb deltagaren var i sitt genomförande.

När deltagaren anlät till biblioteket och jag presenterat vem jag var och var experimentet skulle ske, fick han/hon ta plats i grupprummet som bestod av två bord och stolar. Varje deltagare satt på samma ställe, med ryggen ut mot korridoren och ansiktet mot ett fönster. Framför deltagaren på bordet låg uppgiftshäftet, ett kuvert samt en penna förberett.

Försökspersonen informerades därefter om att ta den tid denne behövde men att vara spontan i sina svar varefter försökspersonen lämnades ensam att fullfölja uppgiften.

Under tiden deltagaren genomförde uppgiften befann jag mig utanför i korridoren där jag kunde ha uppsikt över vad försökspersonen gjorde, men där denne inte såg mig eftersom han/hon satt med ryggen emot dörren.

På det första bladet av uppgiftshäftet informerades deltagaren om vad studien gick ut på och vilka instruktioner som skulle följas. På samma blad fick deltagaren även fylla i kön, vad han studerade och vad han helst läste i en nyhetstidning (se Bilaga 2, s. 42).

Därefter blev försökspersonen uppmanad att göra uppgifterna i den ordning den kom och att läsa igenom varje artikel noggrant.

Nästa del bestod av de fem nyhetsartiklarna, där fyra fungerade som ”primes”, samt tillhörande motsatsord.

Den sista delen av uppgiften var frågeformuläret där ”The Modern Racial Prejudice scale” ingick. På sista sidan av frågeformuläret fanns dessutom en förfrågan om deltagaren uppmärksammat vad studien gått ut på.

Denna fråga var intressant för att jag ville veta om deltagarna känt att syftet som angetts inte var helt sanningsenligt och om misstanken om detta i så fall påverkat dennes svar (se Bilaga 2, s 56).

När deltagaren var färdig med uppgiften fick denne stoppa in sitt häfte i ett kuvert och fylla i sin e-mailadress för att kunna bli informerad om utlottningen av pengarna. Därefter tackades försökspersonen för sitt deltagande.

3.4 Databearbetning

Vid databearbetningen slogs de fem motsatsordens medelvärden för de fyra olika artiklarna ihop och bildade fyra kategorier; Brott/svensk, brott/utländsk, inget brott/svensk och inget brott/utländsk.

I "The Modern Racial Prejudice scale" sammanställdes medelvärdena för påståendena; "diskriminering mot människor av utländsk härkomst är inte längre ett problem i Sverige" och "det har vidtagits tillräckligt med åtgärder för att skapa jobb åt invandrare" samt "rasistiska grupperingar innebär inte längre ett hot mot personer av utländsk härkomst", och bildade kategorin; "Förnekande av fortsatt diskriminering". Påståendena; "det är lätt att förstå invandrares krav på lika rättigheter", "Sverige är tillräckligt jämställt" samt "människor med utländskt påbrå får för lite uppmärksamhet i media" slogs ihop till kategorin; "Antagonism mot krav". Påståendena; "Ett mångkulturellt Sverige vore bra" och "det är viktigt att investera pengar i undervisningen av invandrares modersmål" bildade kategorin; "Motstånd mot speciella favörer".

Materialet databearbetades i SPSS 11, 5 med hjälp av en trevägs Anova, t-test och Pearsons korrelation.

4. Resultat

Innan resultaten redovisas vill jag göra läsaren uppmärksam på att begreppen stereotyp och utländsk syftar på samma sak liksom inte stereotyp och svensk. De två undersökningsgrupperna benämns som "juridikgruppen" vilken innefattar alla studenter som studerade juridik och "studentgruppen" vilken innefattar alla studenter som studerade på diverse andra utbildningar.

Hypotes 1a och 1b utgick ifrån att nyhetsartiklar där en person med utländsk härkomst uttalat har begått ett brott kommer att bedömas mer negativt än samma artikel där huvudpersonen är av svensk härkomst. Samtidigt kommer artiklar där det *inte* förekommer något brott och där personen är av utländsk härkomst att bedömas mer negativt än om huvudpersonen i samma artikel är av svensk härkomst.

En trevägs ANOVA med splitt-plot design mellan inomgruppsvariablerna A; utländsk kontra svensk, B; inget brott kontra brott och mellangruppsvariabeln C ;juridikstuderande kontra andra studerande visade dock att det inte fanns någon statistisk signifikans på 5 %-nivån i bedömningen av personer i artiklarna beroende på om de var av utländsk eller svensk härkomst eller om de begått ett brott eller inte (se Tabell 4.1).

Tabell 4.1 ANOVA värden för variabler och interaktioner

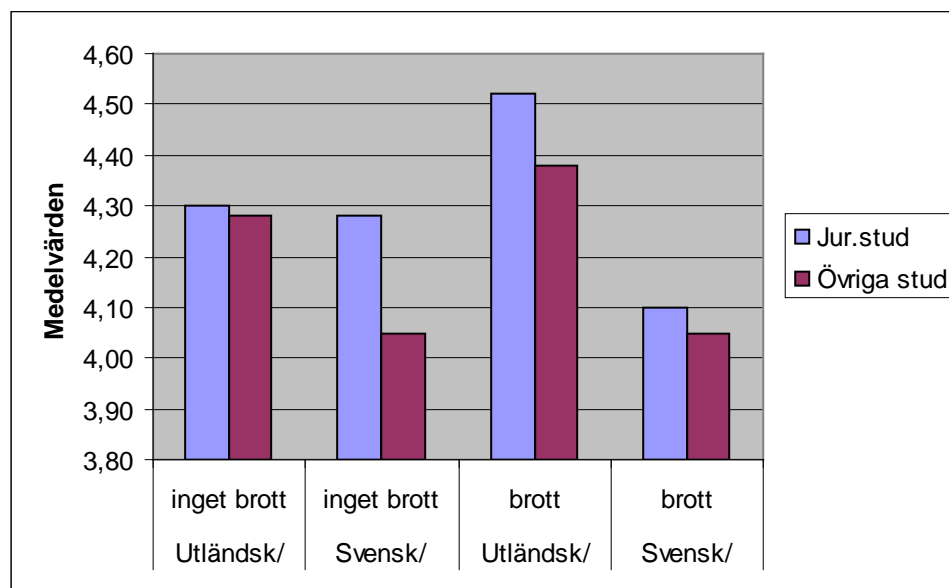
Faktor	Betingelse	Frihetsgrad	F-värde	Signifikansnivå
A	utländsk/svensk	1/22	0,05	0,83
B	brott/inget brott	1/22	2,62	0,12
C	juridik stud./andra stud.	1/22	0,20	0,66
A×B	interaktion	1/22	0,81	0,38
A×C	interaktion	1/22	0,01	0,92
B×C	interaktion	1/22	0,05	0,83

Hypotes 1c förutsatte att juridikstudenter är mer negativa i sina bedömningar av personer med utländsk härkomst än vad andra studenter är eftersom juridikstudenter lärt sig att vara uppmärksamma på lagbrott och därför påverkas mer av den stereotypa nyhetsrapporteringen. Men genom ANOVAN kunde det konstateras att det inte fanns någon signifikant skillnad mellan de båda studentgruppernas bedömningar av de fyra olika typerna av artiklar. (se Tabell 4.1)

Genom ett stapeldiagram (se Figur 4:1) över medelvärdena av de båda gruppernas bedömningar av stereotypa kontra icke stereotypa artiklar kunde man dock upptäcka en viss skillnad i svar.

Juridikgruppen var relativt konstant i sina bedömningar av personer med svensk härkomst, oavsett om artikeln innehöll ett lagbrott eller ej (för artikel utan brott M= 4,3 med SD= 0,9 och för artikeln med brott M= 4,1 med SD=1, 0). Det förelåg ingen skillnad i deras bedömning av personer med utländsk härkomst som inte begått ett brott och personer med svensk härkomst som inte begått ett brott, (utländsk M= 4,3 med SD= 0,7 och svensk M= 4,3 med SD= 0,9).

Vad som däremot kunde utläsas av diagrammet var att det fanns en benägenhet hos juridikstudenter att bedöma utländska personer som begått brott mer negativt än personer med svensk härkomst som begått brott, (utländsk M= 4,5 med SD= 0,8 och för svensk M= 4,1 med SD= 1,0).

Figur 4:1 Bedömning av personer beroende på härkomst och artikelvinkling

Den andra studentgruppen var mer negativ i sin bedömning av personer med utländsk härkomst än av personer med svensk härkomst i artiklar vars innehåll inte innehöll brott (utländsk M= 4,3 med SD= 0,7 och svensk M= 4,05 med SD= 1,0).

När det kom till bedömningen av en utländsk eller svensk person som begått ett brott så lutade de även här åt en mer negativ bedömning av personer med utländsk härkomst (utländsk $M= 4,4$ med $SD= 0,6$ och svensk $M= 4,1$ med $SD= 1,1$).

Sammantaget kan man konstatera att vid bedömningen av artiklar vars innehåll *inte* präglades av brott så var juridikstuderande mer negativa i sin bedömning av personer med svensk härkomst än vad den andra studentgruppen var.

Både grupperna hade dock relativt lika värden vid bedömningen av personer med utländsk härkomst oavsett typ av artikel, (studentgrupp- utländsk/inte brott $M= 4,3$ och utländsk/brott $M= 4,4$) kontra (juridikgrupp- utländsk/inte brott $M= 4,3$ och utländsk/brott $M= 4,5$).

Hypotes 2 utgick ifrån att försökspersonernas negativa bedömningar av personer med utländsk härkomst i artiklarna även skulle visa sig i deras fördomar i The Modern Racial Prejudice Scale.

För att undersöka detta genomfördes Pearsons korrelation mellan de tre huvudkategorierna; Förnekande av fortsatt diskriminering, Antagonism gentemot krav, motstånd mot speciella favörer med de fyra artikelgrupperna; brott/svensk, brott/utländsk, inget brott/svensk och inget brott/utländsk.

En positiv korrelation uppstod mellan artiklar vars innehåll *inte* innehöll brott och där personen var svensk med artiklar med brott och där personen var svensk, ($r = 0,517$, $p < 0,001$). Personer som varit negativa i sin bedömning av svenskar i en brottsartikel var alltså också negativa i bedömningen av svenskar i en artikel som inte berörde brott.

Artiklar med inget brott/svensk korrelerade även med kategorin; motstånd mot speciella favörer från "The Modern Racial Prejudice Scale", ($r = -0,485$, $p < 0,05$). Detta innebär att de försökspersoner som var negativa i sin bedömning av svenskar som inte begått brott var mer instämmande till att Sverige ska satsa pengar på undervisning av utländska personers modersmål samt att ett mångkulturellt Sverige vore bra.

Artiklar med brott/svensk korrelerade positivt med brott/utländsk ($r = 0,456$, $p < 0,05$). De försökspersoner som var negativa i sin bedömning av svenskar som begått ett brott var således även negativa till utländska personer som begått brott kontra de som var positiva till svenskar som begått brott var även positiva till utländska personer som begått brott.

Försökspersoner som varit negativa i sin bedömning av personer med utländsk härkomst som begått brott uppvisade även ett förnekande av fortsatt diskriminering genom att de inte instämde i påståendena; diskriminering mot människor av utländsk härkomst är inte längre ett problem i Sverige, rasistiska grupperingar innebär inte längre ett hot mot personer av utländsk härkomst samt det har vidtagits tillräckligt med åtgärder för att skapa jobb åt invandrare. Den positiva korrelationen mellan brott/utländsk och förnekande av fortsatt diskriminering uppvisade $r = 0,50$, $p < 0,05$.

För att se om det förelåg någon skillnad i denna positiva korrelation mellan försöksgrupperna genomfördes två t-test.

Det första testet visade inte på någon signifikant skillnad mellan studentgruppen och juridikgruppen i förnekande av fortsatt diskriminering, ($t(22) = -1,24, p < 0,28$). Inte heller testet mellan grupperna i deras negativa bedömning av personer med utländsk härkomst som begått brott visade på någon signifikant skillnad ($t(22) = -0,47, p < 0,65$).

Juridikstudenterna och de andra studenter uppvisade således en likvärdig negativ bedömning av utländska personer som begått brott och en likvärdig uppfattning i förnekandet av fortsatt diskriminering mot dessa.

5. Diskussion

Denna undersökning syftade till att ta reda på om nyhetsartiklar kan fungera som ”primes” för att aktivera ett automatiskt stereotypt tänkande av utländska personer.

Ett stereotypt tänkande som i så fall skulle avspegla sig i en mer negativ bedömning av artiklar där personen är av utländsk härkomst än av personer med svensk härkomst.

Det visade sig dock att deltagarnas bedömning av personerna beroende på härkomst och brottslig vinkling inte skiljde sig tillräckligt mycket åt.

Även om min studie inte statistiskt sett visade på att ett stereotypt tänkande aktiverades av nyhetsartiklarna genom studenternas bedömning, så behöver det inte innebära att ”primingen” av den stereotypa aktiveringen uteblev.

Stereotyp aktivering och stereotyp applicering är nämligen två skilda processer. När personer applicerar stereotyper på en individ från en stereotyp grupp så har de alltid aktiverat den stereotypen först, eftersom en stereotyp inte kan appliceras utan att först ha blivit aktiverad.

När en person *inte* applicerar en stereotyp så skulle man alltså kunna anta att stereotyper inte blivit aktiverade. Men så är inte fallet eftersom personer inte *alltid* applicerar de aktiverade stereotyperna (Kunda & Spencer, 2003).

Som Devine förutsatt så kan det för vissa av de individer där utländska personer aktiverar negativa attityder finnas en motivation att motarbeta dessa attityder och fördomar (Devine, 1989).

Nyhetsartiklarna som användes i denna studie kan således mycket väl ha ”primat” ett stereotypt tänkande hos deltagarna, men när de själva blev medvetna om detta så var de motiverade till att inte applicera stereotyperna i sina bedömningar.

Enligt The MODE-modell (Motivation and Opportunity serve as DEterminants) som står för motivation och möjligheter vilka tjänar som bestämmande faktorer, så behövs både motivation och möjlighet för medvetna analyser. I situationer där ras-relaterade omdömen och beteenden är aktuella krävs en önskan om att kontrollera reaktioner som kan uppfattas som fördomsfulla. Hur

effektivt denna kontroll fungerar beror på möjligheten att kontrollera dem, eftersom vissa beteenden är lättare att styra än andra.

Att svara på ”The Modern Racial Prejudice scale” där man uppger sina känslor gentemot en annan människa är tex ett tillfälle där de egna uppfattningarna är lätta att kontrollera till skillnad mot beteenden som är svåra att kontrollera så som ögonkontakt (Fazio & Dunton, 1997).

För att bättre påvisa en applicering av aktiverade stereotyper hos deltagarna i denna undersökning, så skulle ”primingen” av stereotyperna istället aktiverats på ett implicit plan, tex genom subliminal teknik likt den Greenwald (1998) använde sig av i ”The implicit association test”. Med en sådan metod hade det varit svårare för deltagarna att dölja sin automatiska respons eftersom de själva inte vetat vad som aktiverat responsen.

Vidare visade denna studie att i bedömningen av de nyhetsartiklar vilka *inte* innehöll något brott så var juridikgruppen likvärdig i sina bedömningar av personer med utländsk- kontra svensk härkomst. Medan den andra studentgruppen tenderade att även i detta avseende vara mer negativ i sin bedömning av personer med utländsk härkomst.

Anledningen till denna skillnad i uppfattning kan bero på att juridikstudenter genom sin utbildning lärt sig att inte dra förhastade slutsatser utan bevisföring, att kritiskt granska och syna förutsättningar och situationer samt att förhålla sig objektivt i tvetydiga sammanhang. Förmodligen är också de flesta av juridikstudenterna synnerligen medvetna om den senaste debatten kring rättsväsendets diskriminering av invandrare, vilket bidrar till att de försöker inta ett ”professionellt” förhållningssätt när de har i uppgift att bedöma en person vars handling är tvetydig.

De andra studenterna vars utbildningar inte direkt syftar till att kritiskt granska om en händelse är ett lagbrott eller ej, kanske mer influeras av sin instinkt och första känsla inför en annan person och därför också låter sig påverkas mer av den stereotypa aktiveringen än av de faktiska omständigheterna som presenterades i artikeln.

I korrelationen som gjordes visade det sig att de deltagare som var negativa till artiklar med brott där personen var svensk även var negativa till artiklar med brott där personen var utländsk. Vad som var intressant i sammanhanget var att vid granskningen av medelvärdena visade både juridikgruppen och studentgruppen små tendenser på en mer negativ bedömning av utländska personer som begått brott än av svenskar som begått brott.

En möjlig förklaring till detta kan vara att då man står inför bedömningen av en situation där det uttalat finns ett offer och en förövare, så tar instinkten om vad som är rätt och fel, skyldig och oskyldig överhanden över den objektiva granskningen.

Denna instinkt kan i sin tur vara baserad på den automatiska aktiveringen av stereotyper.

Ett antal studier har dessutom konstaterat att människor bedömer individer med främmande attribut mer negativt än individer som de kan identifiera sig med och speciellt i sammanhang där de ska avgöra om en person är skyldig eller oskyldig till ett brott (Dovidio, 1997, Greenwald, 1998, Bargh mfl, 1996, Fazio & Dunton 1997, Oliver, 2004)

Följaktligen innebär detta att om en person som begått ett brott är svensk så kan försökspersonerna anse att dennes handling är förkastlig, men de kan samtidigt identifiera sig med personen eftersom han har ett namn som väcker positiva associationer hos dem dvs det finns också en förståelse för individen som bygger på identifieringen med honom/henne.

När en person däremot har ett namn som är utländskt är associationerna inte lika många. De associationer som finns är dessutom ofta förknippade med en negativ attityd vilket gör att försökspersonerna väljer att inte identifiera sig med personen och därför bedömer dennes handling hårdare.

Därmed är det inte konstaterat att försökspersonerna i min studie var fördomsfulla eftersom en negativ bedömning av de artiklar som innehöll brott och där personen var svensk även gav negativa bedömningar av utländska personer som begått brott. Dvs försökspersonerna kan i regel ha hårda principer som rör brott och straff snarare än en negativ bedömning beroende på personens härkomst.

Vid korrelationen med ”The Modern Racial Prejudice scale” visade sig dock den negativa bedömningen av utländska personer som begått brott även i ett förnekande av fortsatt diskriminering av personer med utländsk härkomst.

Kategorin förnekande av fortsatt diskriminering innehåller tre påståenden; diskriminering av utländska personer är inte längre ett problem i Sverige, det har vidtagits tillräckligt med åtgärder för att skapa jobb åt invandrare samt rasistiska grupperingar innebär inte längre ett hot mot personer av utländsk härkomst.

Att just denna kategori korrelerade positivt med en negativ bedömning av utländska personer som begått brott, kan ha sin förklaring i att de personer som instämde i dessa tre påståenden förmodligen inte var motiverade till att kontrollera egna fördomar eftersom de inte ser sitt stereotypa tänkande som fördomsfullhet eller rasistiskt.

Om förnekande av diskriminering och negativ bedömning av utländska personer korrelerar i en så liten studie som denna, sammanlagt 24 personer, så är det oroväckande att tänka på vilka resultat som skulle kunna fås med ett större urval.

Ett stereotypiskt tänkande i kombination med en oförståelse för förtryckta grupper i samhället kan ha många allvarliga konsekvenser, tex i form av en ovilja hos människor att stödja statliga program som syftar till att hjälpa människor med utländsk härkomst att studera, att få jobb mm.

Om dessutom studenter som läser juridik generellt präglas av en hårdare bedömning av utländska personer och inte själva är medvetna om stereotypa processer, så innebär det stora implikationer för ett framtida demokratiskt rättsväsende där alla ska vara lika inför lagen.

5.1 Felkällor, reliabilitet och validitet

Urvalet för denna studie var litet, endast 24 personer, vilket medför att en effekt blir svårare att påvisa. En del av försökspersonerna som värvades till studien var kompisar till min kontakt inom universitetet och detta kan ha bidragit till att de fick annan och mer detaljrik information om experimentet än vad deltagarna som svarade på annonsen fick.

För att få fram rätt urval från början meddelade annonsen att studien sökte personer vilka var födda i Sverige samt vilkas föräldrar även var svenskfödda. Denna information borde ha undanhållits från deltagarna eftersom den snarare förstärkte deras misstänksamhet inför syftet med undersökningen. Många av deltagarna frågade tex varför jag enbart ville ha svenskfödda personer om jag undersökte allmänbildning.

Utgångspunkten för min problemformulering krävde dock att jag inte informerade syftet med studien för försökspersonerna eftersom detta då skulle ha bidragit till att de inte agerade efter de aktiverade stereotyperna och istället gav svar som var socialt önskvärda. Täckmanteln för studiesyftet blev därför att jag undersökte hur studenter uppfattar nyhetsartiklar beroende på vad de studerar och om media bidrar till deras allmänbildning.

Trots denna maskering verkade de flesta av deltagarna ha förstått vad studien handlade om. På frågeformulärets sista sida fick de ange vad de uppfattat att studien gick ut på och merparten uppgav att studien ville ta reda på hur man såg på olika människor, därav bla invandrare.

Även om det är svårt att veta hur tidigt i utförandet av uppgiften de olika deltagarna luskat ut syftet så har förmodligen en del av deras svar färgats av både motivationen att inte framstå som fördomsfulla och av irritationen av att kanske blivit förda bakom ljuset.

Att arbeta med försökspersoner vilka man döljer något för är alltid svårt och etiskt ifrågasättbart. I detta fall tog jag beslutet med utgångspunkten att min "lögn" inte skulle skada någon av deltagarna varken före eller efter experimentet. Samtidigt upplevde jag att det var väldigt jobbigt att vara oärlig mot människor som gjorde mig en stor tjänst och ställde upp i min undersökning, trots att många av dem hade viktigare saker att göra.

Till en framtida studie rekommenderar jag att om man ska dölja syftet med sin studie så bör uppgiften delas upp som två experiment vilka undersöker två olika saker. Dessutom bör maskeringen skilja sig helt från det egentliga syftet. På så vis förmår inte deltagarna att lika lätt avslöja intentionen med deras deltagande och utgångspunkten är ofärgad av misstankar om det egentliga uppsåtet.

När det kom till artiklarna som användes upplever jag att de svarade bra på de stereotyper som finns bland svenskar av personer med utländsk härkomst. Innehållet var lagom uppseendeväckande för att aktivera stereotyper och eftersom innehållet var baserat på riktiga nyhetsartiklar svarade det väl på medias sätt att rapportera.

Kritik som kan ritas mot denna del av uppgiften dock är att påståendena som efterföljde varje artikel var alldeles för många till antalet. Av tio analyserades enbart fem. För att inte trötta ut

deltagarna kunde denna del ha bestått av fem påståenden från början. Vilka fem som skulle ha valts ut kunde man testat genom ytterligare en pilotstudie för att se vilka som gav mest effekt.

Den sista delen av uppgiften var frågeformuläret som bestod av 30 påståenden varav åtta var från "The Modern Racism and Prejudice scale". Trots att det var många påståenden upplevde jag att alla deltagare var mycket noggranna att läsa igenom påståendena för att se att de förstått dem rätt.

Denna del av uppgiften avsåg ju att mäta om de deltagare som uppvisat negativa bedömningar av personer med utländsk härkomst i artiklarna även var mer fördomsfulla i "The Modern Racial and prejudice scale". Men i stället för att denna del av uppgiften kom sist i experimentet borde den ha placerats som första uppgift så att en jämförelse mellan deltagarnas uppfattning innan "primingen" kontra efter varit möjlig.

Svårigheterna med ett sånt upplägg är dock att det ännu tydligare skulle ha avslöjat det egentliga syftet med studien.

Urvalet för studien var litet, men med en jämn könsfördelning och det fanns ingen större spridning av ålder då alla försökspersoner som deltog var mellan 20-30 år vilket bidrog till god giltighet. Alla deltagare var dessutom av svensk härkomst vilket stärkte validiteten av undersökningen.

Effekten av manipuleringen av artiklarna uteblev tyvärr i resultatet, men trots detta så anser jag inte att detta berodde på att "primingen" inte fungerade, dvs att deltagarna inte aktiverade ett stereotypiskt tänkande. Bristerna låg snarare i att de var för medvetna om studiens uppsåt vilket gjorde att de anpassade sina svar.

Vidare svarade uppgiftsformuläret väl på de hypoteser som angivits och utformades med klart angivna variabler och manipulationer, vilket gör att en upprepning av denna studie bör vara lätt att genomföra. "The Modern Racial Prejudice scale" är ett erkänt undersökningsinstrument i sådana här sammanhang, så reliabiliteten för metodförfarandet kan anses vara god.

Eftersom urvalet för denna studie var begränsat till universitetsstuderande blir det svårare att generalisera till en större population och detta bör framtida studier ta i beaktning.

Fler undersökningar på området bör även bedrivas för att utröna medias eventuella inflytande på människors stereotyper. Problematik som då skulle vara värt att undersöka är tex den som Kats & Hass (1988) brottades med, nämligen huruvida "primingen" av stereotyper kan ha en långvarig effekt.

Andra aspekter är om tv och tidningar har olika effekt på människors uppfattningar om olika individer, om stereotyper av personer med utländsk härkomst är knutet till en viss sorts brott eller hur bilder och text på olika sätt bidrar till beäftandet av negativa kontra positiva attityder mot personer med främmande attribut.

Framtida studier kommer då inte att handla om huruvida människor aktiverar stereotyper av den svarta kvinnan i kassan utan om när personer väljer att applicera dessa och hur sådana stereotyper kan förändras.

Referenser

- A. G Greenwald, D. E McGhee & J. K. L Schwartz (1998). *Measuring individual differences in implicit cognition: The implicit association test*. Journal of personality and social psychology. Vol.74. No.6, (1464-1480)
- B. Ekehammar, N. Akrami & T. Araya (2001). *Gender differences in implicit prejudice*. Personality and Individual differences 34.
- B. Ekehammar, N. Akrami & T. Araya (2000). *Classical and modern racial prejudice: a study of attitudes toward immigrants in Sweden*. European Journal of Social Psychology, 30. (521-532)
- B. S. Lowery & S. Sinclair (2001). *Social influence effects on automatic racial prejudice*. Journal of personality and social psychology. Vol. 81. No.5, (842-855)
- C. Diesen (2005). *Likhet inför lagen*. Stockholm Natur och Kultur.
- C. N. Macrae & G.V. Bodenhausen (2000). *Social cognition: Thinking Categorically about others*. Annu. Rev. Psychol. 2000. 51. (93-120)
- D. Bern (2001). *The effect of contact on stereotyping*. Lund: Lunds universitet, institutionen för psykologi.
- D. R Roskos-Edwards & R. H Fazio (1992). *On the orienting value of attitudes: Attitude accessibility as a determinant of an object's attraction of visual attention*. Journal of Personality and Social Psychology, 63. (198-211)
- E. Braaman & T. Nelson (2003). *Mechanism of Motivated Reasoning?: Looking at the analogical perceptions of undergraduates and law students in discrimination disputes*. Paper presented at the Annual Meeting of the American Political Science Association, Philadelphia.
- G. Power (1996). *Priming prejudice: How stereotypes and counter-stereotypes influence attribution of responsibility and credibility among ingroups and outgroups*. Human communication research 23, (36-58)
- I. Katz & R. G Hass (1988). *Racial ambivalence and American value conflict: Correlational and priming studies of dual cognitive structures*. Journal of personality and social psychology. Vol.55. No.6, (893-905)
- J. A Bargh, M. Chen & L. Burrows (1996). *Automaticity of social behaviour: Direct effects of trait construct and stereotype activation on action*. Journal of personality and social psychology. Vol.71. No.2, (230-244)
- J. F Dovidio, K. Kawakami, C. Johnson, B. Johnson & A. Howard (1997). *On the nature of prejudice: Automatic and controlled processes*. Journal of experimental social psychology 33, (510-540)

- J. Hurwitz & M. Peffely (1997). *Public perceptions of race and crime: The role of racial stereotypes*. American journal of political science, Vol. 41. No.2, (375-401)
- M. B Oliver, R. L Jackson II, N. N Moses & C. L Dangerfield (2004). *The face of crime: Viewers` memory of race-related facial features of individuals pictured in the news*. Journal of communication 2004, 54, (88-104)
- N. A Valentino (1999). *Crime news and the priming of racial attitudes during evaluations of the president*. The public opinion quarterly, Vol. 63. No.3, (293-320)
- O. Lönnaeus (2004, april, 22). *Ursprung spelar roll i domstol*. Sydsvenskan, del A.
- P. G Devine (1989). *Stereotypes and prejudice: Their automatic and controlled components*. Journal of personality and social psychology. Vol.56. No.1, (5-18)
- R. H Fazio & B. C Dunton (1997). *Categorization by race: The impact of automatic and controlled components of racial prejudice*. Journal of experimental social psychology 33. (451-470)
- T. K Srull & R. S Wyer (1979). *The role of category accessibility in the interpretation of information about persons: Some determinants and implications*. Journal of Personality and Social Psychology, 37. (1660-1672)
- Z. Kunda & S. J Spencer (2003). *When do stereotypes come to mind and when do they colour judgement? A goal-based theoretical framework for stereotype activation and application*. Psychological Bulletin. Vol. 129. No.4, (522-544)

Bilaga 1 Manipulerade varianter av de fyra artiklarna

(Artikel med brott/ svensk härkomst)

Söndag 13 mars 2004

Nät poker – en osäker affär

Robert Palmlöfh, 24 år och Malmöbo spelade hem 17 000 kronor på nät poker.

Nu anklagas han för fusk - och får inte ut pengarna.

- Jag kan inte göra någonting, jag är helt maktlös, säger han till nättidningen realtid.se.

Sedan hösten 2004 har **Robert Palmlöfh** spelat nät poker hos spelbolaget expekt.com. Han satsade 3 000 kronor och vann 17 000.

Men pengarna har han inte sett röken av - och hans spelkonto är avstängt.

Samma ip-adress

Efter att ha tagit kontakt med spelsupporten har han fått veta att han stängts av eftersom han spelat från en dator med samma ip-adress som andra spelare.

-Jag visste inte vad de menade med ip-adress, säger **Robert Palmlöfh** till nättidningen.

Michael Holmgren, ansvarig för pokerverksamheten på expekt.com. säger i ett uttalande till Aftonbladets utsände att man inte kan betala ut någon vinst eftersom **Robert förfalskat sitt användarnamn**.

-Vi är angelägna om att bemöta våra kunder på bästa sätt, men i detta fallet har **Robert** inte följt spelreglerna.

Robert skakar på huvudet när han får höra Michael Holmbergs kommentar.

- Det är klart att de hittar på något sånt för att slippa betala.

(Artikel utan brott/svensk härkomst)

Söndag 13 mars 2004

Nät poker – en osäker affär

Robert Palmlöfh, 24 år och Malmöbo spelade hem 17 000 kronor på nät poker.

Nu anklagas han för fusk - och får inte ut pengarna.

- Jag kan inte göra någonting, jag är helt maktlös, säger han till nättidningen realtid.se.

Sedan hösten 2004 har **Robert Palmlöfh** spelat nät poker hos spelbolaget expekt.com. Han satsade 3 000 kronor och vann 17 000. Men pengarna har han inte sett röken av - och hans spelkonto är avstängt.

Samma ip-adress

Efter att ha tagit kontakt med spelsupporten har han fått veta att han stängts av eftersom han spelat från en dator med samma ip-adress som andra spelare.

-Jag visste inte vad de menade med ip-adress, säger **Robert Palmlöfh** till nättidningen.

Michael Holmgren, ansvarig för pokerverksamheten på expekt.com. säger i ett uttalande till Aftonbladets utsände att man inte kan betala ut någon vinst eftersom **Robert inte spelat från en privat dator**.

-Vi är angelägna om att bemöta våra kunder på bästa sätt, men i detta fallet har **Robert** inte följt spelreglerna.

Robert skakar på huvudet när han får höra Michael Holmbergs kommentar.

- Det är klart att de hittar på något sånt för att slippa betala.

(Artikel med brott/utländsk härkomst)

Söndag 13 mars 2004

Nät poker – en osäker affär

Yasar Kucukkaya, 24 år och Malmöbo spelade hem 17 000 kronor på nät poker.

Nu anklagas han för fusk - och får inte ut pengarna.

- Jag kan inte göra någonting, jag är helt maktlös, säger han till nättidningen realtid.se.

Sedan hösten 2004 har **Yasar Kucukkaya** spelat nät poker hos spelbolaget expekt.com. Han satsade 3 000 kronor och vann 17 000.

Men pengarna har han inte sett röken av - och hans spelkonto är avstängt.

Samma ip-adress

Efter att ha tagit kontakt med spelsupporten har han fått veta att han stängts av eftersom han spelat från en dator med samma ip-adress som andra spelare.

-Jag visste inte vad de menade med ip-adress, säger **Yasar Kucukkaya** till nättidningen.

Michael Holmgren, ansvarig för pokerverksamheten på expekt.com. säger i ett uttalande till Aftonbladets utsände att man inte kan betala ut någon vinst eftersom **Yasar förfalskat sitt användarnamn.**

-Vi är angelägna om att bemöta våra kunder på bästa sätt, men i detta fallet har **Yasar** inte följt spelreglerna.

Yasar skakar på huvudet när han får höra Michael Holmbergs kommentar.

- Det är klart att de hittar på något sånt för att slippa betala.

(Artikel utan brott/ utländsk härkomst)

Söndag 13 mars 2004

Nät poker – en osäker affär

Yasar Kucukkaya, 24 år och Malmöbo spelade hem 17 000 kronor på nät poker.

Nu anklagas han för fusk - och får inte ut pengarna.

- Jag kan inte göra någonting, jag är helt maktlös, säger han till nättidningen realtid.se.

Sedan hösten 2004 har **Yasar Kucukkaya** spelat nät poker hos spelbolaget expekt.com. Han satsade 3 000 kronor och vann 17 000.

Men pengarna har han inte sett röken av - och hans spelkonto är avstängt.

Samma ip-adress

Efter att ha tagit kontakt med spelsupporten har han fått veta att han stängts av eftersom han spelat från en dator med samma ip-adress som andra spelare.

-Jag visste inte vad de menade med ip-adress, säger **Yasar Kucukkaya** till nättidningen.

Michael Holmgren, ansvarig för pokerverksamheten på expekt.com. säger i ett uttalande till Aftonbladets utsände att man inte kan betala ut någon vinst eftersom **Yasar inte spelat från en privat dator.**

-Vi är angelägna om att bemöta våra kunder på bästa sätt, men i detta fallet har **Yasar** inte följt spelreglerna.

Yasar skakar på huvudet när han får höra Michael Holmbergs kommentar.

- Det är klart att de hittar på något sånt för att slippa betala.

(Artikel med brott/ svensk härkomst)

Uppdaterad 15 dec 2002 17:00

Inbrottstjuv tagen på bar gärning

Sture Håkansson, 62-år och boende i Roxnäs utanför Torshälla vaknade tidigt på söndagsmorgonen av att någon försökte ta sig in i hans hus. Han grep då sitt hagelgevär och sköt. **Inbrottstjuven skadades i ryggen.**

Det var strax efter klockan fem som den misstänkte inbrottstjuven, en 39-årig man, tog sig in i ett av husen i villaområdet. Men han hade inte räknat med att **Sture Håkansson** befann sig i huset.

Villaägaren hade vapenlicenser för flera gevär och plötsligt stod 39-åringen öga mot öga med den beväpnade **Sture Håkansson**. Minst ett skott brann av och 39-åringen **träffades i ryggens skulderblad och flydde blödande därifrån.**

- Jag blev livrädd när jag hörde att någon försökte ta sig in genom dörren och man måste ju ha rätt att försvara sig, säger **Sture Håkansson**.

Sture larmade därefter SOS Alarm för att berätta att han hade **skjutit en inbrottstjuv.**

När polis och ambulans anlände till platsen fann man den **blödande 39-åringen ca trehundra meter ifrån huset och han kunde gripas.**

Enligt kriminalinspektör Raoul von Carlsburg opererades 39-åringen under söndagen och hans skador är inte livshotande.

(Artikel utan brott/svensk härkomst)

Uppdaterad 15 dec 2002 17:00

Inbrottstjuv tagen på bar gärning

Sture Håkansson, 62-år och boende i Roxnäs utanför Torshälla vaknade tidigt på söndagsmorgonen av att någon försökte ta sig in i hans hus. Han grep då sitt hagelgevär och sköt. **Inbrottstjuven blev skrämdd och flydde.**

Det var strax efter klockan fem som den misstänkte inbrottstjuven, en 39-årig man, tog sig in i ett av husen i villaområdet. Men han hade inte räknat med att **Sture Håkansson** befann sig i huset.

Villaägaren hade vapenlicenser för flera gevär och plötsligt stod 39-åringen öga mot öga med den beväpnade **Sture**. Minst ett skott brann av och 39-åringen **valde då att fly ut på gårdsplanen.**

- Jag blev livrädd när jag hörde att någon försökte ta sig in i huset och man måste ju ha rätt att försvara sig, säger **Sture Håkansson**.

Sture larmade därefter SOS Alarm för att berätta att han hade **haft ett inbrott**. När polis och ambulans anlände till platsen fann man **snart 39-åringen gömd i ett garage en bit från huset och han kunde gripas.**

(Artikel med brott/utländsk härkomst)

Uppdaterad 15 dec 2002 17:00

Inbrottstjuv tagen på bar gärning

Adly Abu Hajar, 62-år och boende i Roxnäs utanför Torshälla vaknade tidigt på söndagsmorgonen av att någon försökte ta sig in i hans hus. Han grep då sitt hagelgevär och sköt. **Inbrottstjuven skadades i ryggen.**

Det var strax efter klockan fem som den misstänkte inbrottstjuven, en 39-årig man, tog sig in i ett av husen i villaområdet. Men han hade inte räknat med att **Adly Abu Hajar** befann sig i huset.

Villaägaren hade vapenlicenser för flera gevär och plötsligt stod 39-åringen öga mot öga med den beväpnade **Adly**. Minst ett skott brann av och 39-åringen **träffades i ryggens skulderblad och flydde blödande därifrån.**

- Jag blev livrädd när jag hörde att någon försökte ta sig in genom dörren och man måste ju ha rätt att försvara sig, säger **Adly Abu Hajar**.

Adly larmade därefter SOS Alarm för att berätta att han hade **skjutit en inbrottstjuv.**

När polis och ambulans anlände till platsen fann man **den blödande 39-åringen ca trehundra meter ifrån huset och han kunde gripas.**

Enligt kriminalinspektör Raoul von Carlsburg opererades 39-åringen under söndagen och hans skador är inte livshotande.

(Artikel utan brott/ utländsk härkomst)

Uppdaterad 15 dec 2002 17:00

Inbrottstjuv tagen på bar gärning

Adly Abu Hajar, 62-år och boende i Roxnäs utanför Torshälla vaknade tidigt på söndagsmorgonen av att någon försökte ta sig in i hans hus. Han grep då sitt hagelgevär och sköt. **Inbrottstjuven blev skrämmd och flydde.**

Det var strax efter klockan fem som den misstänkte inbrottstjuven, en 39-årig man, tog sig in i ett av husen i villaområdet. Men han hade inte räknat med att **Adly Abu Hajar** befann sig i huset.

Villaägaren hade vapenlicenser för flera gevär och plötsligt stod 39-åringen öga mot öga med den beväpnade **Adly**. Minst ett skott brann av och 39-åringen **valde då att fly ut på gårdsplanen.**

- Jag blev livrädd när jag hörde att någon försökte ta sig in i huset och man måste ju ha rätt att försvara sig, säger **Adly Abu Hajar**.

Adly larmade därefter SOS Alarm för att berätta att han hade **haft ett inbrott**. När polis och ambulans anlände till platsen fann man **snart 39-åringen gömd i ett garage en bit från huset och han kunde gripas.**

(Artikel med brott/svensk härkomst)

ONSDAG 2 APRIL 2004

Kvinna släpades med bussen

Gerd Abrahamsson som är 61 år och sjukpensionär tog på fredag eftermiddag som vanligt bussen för att åka och besöka sitt barnbarn på Värnhem. Men när hon skulle kliva av bussen stängdes plötsligt bussdörrarna då hon var halvvägs ute.

Gerd fastnade i dörren och försökte först slita sig loss men hennes arm hade klämts fast mellan de automatiska dörrarna.

Chauffören som inte uppmärksammat att Gerd fastnat, fortsatte köra och hon tvingades därför släpas med bussen flera meter innan en medpassagerare upptäckte henne och larmade busschauffören.

Som tur var fick Gerd inga allvarliga skador;

-Bara blåmärken, men min jacka förstördes och jag är rädd för att det ska hända igen, säger Gerd.

Åke Gren som körde bussen vid olyckstillfället beklagar vad som hänt, men hänvisar missödet till sitt pressade körschema.

Skånetrafiken säger i ett meddelande att incidenten är beklaglig men att man ska utreda om dörrarna på bussen kan ha varit felkonstruerade.

(Artikel utan brott/svensk härkomst)

ONSDAG 2 APRIL 2004

Kvinna släpades med bussen

Gerd Abrahamsson som är 61 år och sjukpensionär tog på fredag eftermiddag som vanligt bussen för att åka och besöka sitt barnbarn på Värnhem. Men när hon skulle kliva av bussen stängdes plötsligt bussdörrarna då hon var halvvägs ute.

Gerd fastnade i dörren och försökte först slita sig loss men hennes arm hade klämts fast mellan de automatiska dörrarna.

Chauffören upptäckte som tur var att Gerd fastnat och stannade bussen för att själv gå fram och hjälpa henne komma loss.

Som tur var fick Gerd inga allvarliga skador;

- Bara blåmärken, men min jacka förstördes och jag är rädd för att det ska hända igen, säger Gerd.

Åke Gren som körde bussen vid olyckstillfället beklagar vad som hänt, men hänvisar missödet till sitt pressade körschema.

Skånetrafiken säger i ett meddelande att incidenten är beklaglig men att man ska utreda om dörrarna på bussen kan ha varit felkonstruerade.

(Artikel med brott/utländsk härkomst)

ONSDAG 2 APRIL 2004

Kvinna släpades med bussen

Gerd Abrahamsson som är 61 år och sjukpensionär tog på fredag eftermiddag som vanligt bussen för att åka och besöka sitt barnbarn på Värnhem. Men när hon skulle kliva av bussen stängdes plötsligt busddörrarna då hon var halvvägs ute. Gerd fastnade i dörren och försökte först slita sig loss men hennes arm hade klämts fast mellan de automatiska dörrarna.

Chauffören som inte uppmärksammat att Gerd fastnat, fortsatte köra och hon tvingades därför släpas med bussen flera meter innan en medpassagerare upptäckte henne och larmade busschauffören.

Som tur var fick Gerd inga allvarliga skador;

- Bara blåmärken, men min jacka förstördes och jag är rädd för att det ska hända igen, säger Gerd.

Said Mohammad som körde bussen vid olyckstillfället beklagar vad som hänt, men hänvisar missödet till sitt pressade körschema.

Skånetrafiken säger i ett meddelande att incidenten är beklaglig men att man ska utreda om dörrarna på bussen kan ha varit felkonstruerade.

(Artikel utan brott/ utländsk härkomst)

ONSDAG 2 APRIL 2004

Kvinna släpades med bussen

Gerd Abrahamsson som är 61 år och sjukpensionär tog på fredag eftermiddag som vanligt bussen för att åka och besöka sitt barnbarn på Värnhem. Men när hon skulle kliva av bussen stängdes plötsligt bussdörrarna då hon var halvvägs ute.

Gerd fastnade i dörren och försökte först slita sig loss men hennes arm hade klämts fast mellan de automatiska dörrarna.

Chauffören upptäckte som tur var att Gerd fastnat och stannade bussen för att själv gå fram och hjälpa henne komma loss.

Som tur var fick Gerd inga allvarliga skador;

- Bara blåmärken, men min jacka förstördes och jag är rädd för att det ska hända igen, säger Gerd.

Said Mohammad som körde bussen vid olyckstillfället beklagar vad som hänt, men hänvisar missödet till sitt pressade körschema.

Skånetrafiken säger i ett meddelande att incidenten är beklaglig men att man ska utreda om dörrarna på bussen kan ha varit felkonstruerade.

(Artikel med brott/svensk härkomst)

Lyxbilar i Landskrona kollas

18 oktober 2003

Kommunalrådet i Landskrona, Niklas Karlsson (v), ville ha utrett om de många lyxbilarna i staden kunde vara ett tecken på utbredd kriminell verksamhet och nu presenterar försäkringsbolaget Folksam och Brottsförebyggande rådet en rapport över vad de kommit fram till.

LANDSKRONA. På uppdrag av kommunalrådet och i samarbete med Brottsförebyggande rådet analyserade Folksam frågeställningen "om huruvida de många vräkiga och dyra bilarna i Landskrona var ett tecken på utbredd kriminell verksamhet".

Enligt Helsingborgs Dagblad har Folksam kontrollerat ett 1000-tal dyra bilar av märkena BMW och Mercedes i Landskronas olika områden genom att via bilregistret få fram ägarens namn och sedan dennes inkomst via skattemyndigheten.

Slutsatsen är att en överväldigande majoritet av bilägarna är låginkomsttagare.

- Vår rapport visar att färre personer är i sysselsättning idag än vad det var för tio år sedan och dessa människor kan därför omöjligt ha råd med en så hög levnadsstandard, vilket tyder på en negativ utveckling för Landskrona kommun, säger Håkan Lindh på Folksam.

Bilägare Gunnar Strandberg som har två bilar av märket BMW och bor i Landskrona säger till Sydsvenskan;

- Jag är tycker inte om undersökningar. Varför behöver kommunen lägga sig i vad jag kör för bil?

(Artikel utan brott/svensk härkomst)

Lyxbilar i Landskrona kollas

18 oktober 2003

Kommunalrådet i Landskrona, Niklas Karlsson (v), ville ha utrett om de många lyxbilarna i staden kunde vara ett tecken på utbredd kriminell verksamhet och nu presenterar försäkringsbolaget Folksam och Brottsförebyggande rådet en rapport över vad de kommit fram till.

LANDSKRONA. På uppdrag av kommunalrådet och i samarbete med Brottsförebyggande rådet analyserade Folksam frågeställningen "om huruvida de många vräkiga och dyra bilarna i Landskrona var ett tecken på utbredd kriminell verksamhet".

Enligt Helsingborgs Dagblad har Folksam kontrollerat ett 1000-tal dyra bilar av märkena BMW och Mercedes i Landskronas olika områden genom att via bilregistret få fram ägarens namn och sedan dennes inkomst via skattemyndigheten.

Slutsatsen är att en överväldigande majoritet av bilägarna är höginkomsttagare.

- Vår rapport visar att det är **fler** personer i sysselsättning idag än vad det var för tio år sedan och att dessa människor **därför har råd med en hög levnadsstandard**, vilket tyder på en **positiv** utveckling för Landskrona kommun, säger Håkan Lindh på Folksam.

Bilägare **Gunnar Strandberg** som har två bilar av märket BMW och bor i Landskrona säger till Sydsvenskan;

-Jag är tycker inte om undersökningar. Varför behöver kommunen lägga sig i vad jag kör för bil?

(Artikel med brott/utländsk härkomst)

Lyxbilar i Landskrona kollas

18 oktober 2003

Kommunalrådet i Landskrona, Niklas Karlsson (v), ville ha utrett om de många lyxbilarna i staden kunde vara ett tecken på utbredd kriminell verksamhet och nu presenterar försäkringsbolaget Folksam och Brottsförebyggande rådet en rapport över vad de kommit fram till.

LANDSKRONA. På uppdrag av kommunalrådet och i samarbete med Brottsförebyggande rådet analyserade Folksam frågeställningen "om huruvida de många vräkiga och dyra bilarna i Landskrona var ett tecken på utbredd kriminell verksamhet".

Enligt Helsingborgs Dagblad har Folksam kontrollerat ett 1000-tal dyra bilar av märkena BMW och Mercedes i Landskronas olika områden genom att via bilregistret få fram ägarens namn och sedan dennes inkomst via skattemyndigheten.

Slutsatsen är att en överväldigande majoritet av bilägarna är invandrare och låginkomsttagare.

- Vår rapport visar att färre personer är i sysselsättning idag än vad det var för tio år sedan och dessa människor kan därför omöjligt ha råd med en så hög levnadsstandard, vilket tyder på en negativ utveckling för Landskrona kommun, säger Håkan Lindh på Folksam.

Bilägare Serdat Rankovic som har två bilar av märket BMW och bor i Landskrona säger till Sydsvenskan;

- Jag är tycker inte om undersökningar. Varför behöver kommunen lägga sig i vad jag kör för bil?

(Artikel utan brott/utländsk härkomst)

Lyxbilar i Landskrona kollas

18 oktober 2003

Kommunalrådet i Landskrona, Niklas Karlsson (v), ville ha utrett om de många lyxbilarna i staden kunde vara ett tecken på utbredd kriminell verksamhet och nu presenterar försäkringsbolaget Folksam och Brottsförebyggande rådet en rapport över vad de kommit fram till.

LANDSKRONA. På uppdrag av kommunalrådet och i samarbete med Brottsförebyggande rådet analyserade Folksam frågeställningen "om huruvida de många vräkiga och dyra bilarna i Landskrona var ett tecken på utbredd kriminell verksamhet".

Enligt Helsingborgs Dagblad har Folksam kontrollerat ett 1000-tal dyra bilar av märkena BMW och Mercedes i Landskronas olika områden genom att via bilregistret få fram ägarens namn och sedan dennes inkomst via skattemyndigheten.

Slutsatsen är att en överväldigande majoritet av bilägarna är höginkomsttagare.

- Vår rapport visar att det är **fler** personer i sysselsättning idag än vad det var för tio år sedan och att dessa människor **därför har råd med en hög levnadsstandard**, vilket tyder på en **positiv** utveckling för Landskrona kommun, säger Håkan Lindh på Folksam.

Bilägare **Serdat Rankovic** som har två bilar av märket BMW och bor i Landskrona säger till Sydsvenskan;

- Jag är tycker inte om undersökningar. Varför behöver kommunen lägga sig i vad jag kör för bil?

(Omanipulerad artikel)

Psyksjuk kvinna rymde från sjukhus

En 30-årig man har anhållits sedan han hjälpt en psykiskt sjuk kvinna att ta sig från Sankt Sigfrids sjukhus i Växjö. Paret lämnade sjukhuset i bil men greps på torsdagskvällen i Torsås.

Dessförinnan hade de kolliderat med en stillastående personbil i Ingelstad utanför Växjö och kvinnan som satt i bilen fick nackskador.

Paret smet därifrån och körde sedan i diket i trakterna av Torsås. De beställde en taxi och skulle åka vidare, men taxichauffören fattade misstankar om att inte allt stod rätt till och larmade polisen som grep paret utanför Kalmar.

Kvinnan är i 30-årsåldern och är dömd till sluten psykiatrisk vård, rapporterar Sveriges Radio Kronoberg. När hon hade en bevakad permission på sjukhusområdet körde den 30-årige mannen in med bil, hotade personalen och fick med sig kvinnan.

Den 30-årige mannen är bekant med kvinnan och är anhållen för bland annat olaga hot.

Publicerad:

2003-04-18 13:33

Bilaga 2 Uppgiftshäftet

Bäste deltagare,

undersökningen du ska delta i går ut på att ta reda på om studenter uppfattar nyhetsartiklar olika beroende på vad de pluggar sk. selektiv perception samt om nyhetsartiklar bidrar till en bredare allmänbildning.

Börja med att fylla i följande uppgifter om dig själv:

Ange ditt Kön:

Man Kvinna

Vad studerar du?

Ange vad du helst läser i en nyhetstidning?

(tex: brottsfall, serier, sport, politik, nöjen, recensioner, ekonomi, världsnyheter)

Häftet du har framför dig består av samtliga delar av uppgiften. Genomför varje sida i den ordning de kommer, dvs bläddra *inte* igenom materialet innan.

Uppgiften består av tre steg:

Steg 1: Läs varje nyhetsartikel och fyll i hur du uppfattade personen det frågas efter.

Steg 2: Fyll i frågeformuläret som undersöker allmänbildning.

Steg 3: Fyll i vad studien handlade om och lägg tillbaka alla papper i kuvertet.

Det är viktigt att du utför uppgifterna i rätt ordning och läser igenom artiklar och påståenden noggrant. Tänk därför på att ta den tid du behöver och tveka inte att fråga om det är något du inte förstår.

Dina svar behandlas konfidentiellt!

Inbrottstjuv tagen på bar gärning

Adly Abu Hajar, 62-år och boende i Roxnäs utanför Torshälla vaknade tidigt på söndagsmorgonen av att någon försökte ta sig in i hans hus. Han grep då sitt hagelgevär och sköt. Inbrottstjuven skadades i ryggen.

Det var strax efter klockan fem som den misstänkte inbrottstjuven, en 39-årig man, tog sig in i ett av husen i villaområdet. Men han hade inte räknat med att Adly Abu Hajar befann sig i huset.

Villaägaren hade vapenlicenser för flera gevär och plötsligt stod 39-åringen öga mot öga med den beväpnade Adly. Minst ett skott brann av och 39-åringen träffades i ryggens skulderblad och flydde blödande därifrån.

- Jag blev livrädd när jag hörde att någon försökte ta sig in genom dörren och man måste ju ha rätt att försvara sig, säger Adly Abu Hajar.

Adly larmade därefter SOS Alarm för att berätta att han hade skjutit en inbrottstjuv.

När polis och ambulans anlände till platsen fann man den blödande 39-åringen ca trehundra meter ifrån huset och han kunde gripas.

Enligt kriminalinspektör Raoul von Carlsburg opererades 39-åringen under söndagen och hans skador är inte livshotande.

Vilken är din uppfattning av villaägaren?

Fyll i med en ring den siffra i motsatsparet som motsvarar din uppfattning av personen.
Svara snabbt och spontant !

Ung	1	2	3	4	5	6	7	Gammal
Ansvarslös	1	2	3	4	5	6	7	Ansvarsfull
Vänlig	1	2	3	4	5	6	7	Otrevlig
Pålitlig	1	2	3	4	5	6	7	Opålitlig
Okunnig	1	2	3	4	5	6	7	Kunnig
Försiktig	1	2	3	4	5	6	7	Oförsiktig
Asocial	1	2	3	4	5	6	7	Sällskaplig
Trovärdig	1	2	3	4	5	6	7	Inte trovärdig
Noggrann	1	2	3	4	5	6	7	Slarvig
Passiv	1	2	3	4	5	6	7	Flitig

ONSDAG 2 APRIL 2004

Kvinna släpades med bussen

Gerd Abrahamsson som är 61 år och sjukpensionär tog på fredag eftermiddag som vanligt bussen för att åka och besöka sitt barnbarn på Värnhem. Men när hon skulle kliva av bussen stängdes plötsligt bussdörrarna då hon var halvvägs ute.

Gerd fastnade i dörren och försökte först slita sig loss men hennes arm hade klämts fast mellan de automatiska dörrarna.

Chauffören som inte uppmärksammat att Gerd fastnat, fortsatte köra och hon tvingades därför släpas med bussen flera meter innan en medpassagerare upptäckte henne och larmade busschauffören.

Som tur var fick Gerd inga allvarliga skador;

-Bara blåmärken, men min jacka förstördes och jag är rädd för att det ska hända igen, säger Gerd.

Åke Gren som körde bussen vid olyckstillfället beklagar vad som hänt, men hänvisar missödet till sitt pressade körschema.

Skånetrafiken säger i ett meddelande att incidenten är beklaglig men att man ska utreda om dörrarna på bussen kan ha varit felkonstruerade.

Vilken är din uppfattning av chauffören som körde bussen?

Fyll i med en ring den siffra i motsatsparet som motsvarar din uppfattning av personen.
Svara snabbt och spontant !

Ung	1	2	3	4	5	6	7	Gammal
Ansvarslös	1	2	3	4	5	6	7	Ansvarsfull
Vänlig	1	2	3	4	5	6	7	Otrevlig
Pålitlig	1	2	3	4	5	6	7	Opålitlig
Okunnig	1	2	3	4	5	6	7	Kunnig
Försiktig	1	2	3	4	5	6	7	Oförsiktig
Asocial	1	2	3	4	5	6	7	Sällskaplig
Trovärdig	1	2	3	4	5	6	7	Inte trovärdig
Noggrann	1	2	3	4	5	6	7	Slarvig
Passiv	1	2	3	4	5	6	7	Flitig

Lyxbilar i Landskrona kollas

18 oktober 2003

Kommunalrådet i Landskrona, Niklas Karlsson (v), ville ha utrett om de många lyxbilarna i staden kunde vara ett tecken på utbredd kriminell verksamhet och nu presenterar försäkringsbolaget Folksam och Brottsförebyggande rådet en rapport över vad de kommit fram till.

LANDSKRONA. På uppdrag av kommunalrådet och i samarbete med Brottsförebyggande rådet analyserade Folksam frågeställningen "om huruvida de många vräkiga och dyra bilarna i Landskrona var ett tecken på utbredd kriminell verksamhet".

Enligt Helsingborgs Dagblad har Folksam kontrollerat ett 1000-tal dyra bilar av märkena BMW och Mercedes i Landskronas olika områden genom att via bilregistret få fram ägarens namn och sedan dennes inkomst via skattemyndigheten.

Slutsatsen är att en överväldigande majoritet av bilägarna är höginkomsttagare.

- Vår rapport visar att det är fler personer i sysselsättning idag än vad det var för tio år sedan och att dessa människor därför har råd med en hög levnadsstandard, vilket tyder på en positiv utveckling för Landskrona kommun, säger Håkan Lindh på Folksam.

Bilägare Serdat Rankovic som har två bilar av märket BMW och bor i Landskrona säger till Sydsvenskan;

- Jag är tycker inte om undersökningar. Varför behöver kommunen lägga sig i vad jag kör för bil?

Vilken är din uppfattning av bilägaren med två BMW?

Fyll i med en ring den siffra i motsatsparet som motsvarar din uppfattning av personen.
Svara snabbt och spontant !

Ung	1	2	3	4	5	6	7	Gammal
Ansvarslös	1	2	3	4	5	6	7	Ansvarsfull
Vänlig	1	2	3	4	5	6	7	Otrevlig
Pålitlig	1	2	3	4	5	6	7	Opålitlig
Okunnig	1	2	3	4	5	6	7	Kunnig
Försiktig	1	2	3	4	5	6	7	Oförsiktig
Asocial	1	2	3	4	5	6	7	Sällskaplig
Trovärdig	1	2	3	4	5	6	7	Inte trovärdig
Noggrann	1	2	3	4	5	6	7	Slarvig
Passiv	1	2	3	4	5	6	7	Flitig

Psyksjuk kvinna rymde från sjukhus

En 30-årig man har anhållits sedan han hjälpt en psykiskt sjuk kvinna att ta sig från Sankt Sigfrids sjukhus i Växjö. Paret lämnade sjukhuset i bil men greps på torsdagskvällen i Torsås.

Dessförinnan hade de kolliderat med en stillastående personbil i Ingelstad utanför Växjö och kvinnan som satt i bilen fick nackskador.

Paret smet därifrån och körde sedan i diket i trakterna av Torsås. De beställde en taxi och skulle åka vidare, men taxichauffören fattade misstankar om att inte allt stod rätt till och larmade polisen som grep paret utanför Kalmar.

Kvinnan är i 30-årsåldern och är dömd till sluten psykiatrisk vård, rapporterar Sveriges Radio Kronoberg. När hon hade en bevakad permission på sjukhusområdet körde den 30-årige mannen in med bil, hotade personalen och fick med sig kvinnan. Den 30-årige mannen är bekant med kvinnan och är anhållen för bland annat olaga hot.

Publicerad:

2003-04-18 13:33

Vilken är din uppfattning av den psyksjuka kvinnan?

Fyll i med en ring den siffra i motsatsparet som motsvarar din uppfattning av personen.
Svara snabbt och spontant!

Ung	1	2	3	4	5	6	7	Gammal
Ansvarslös	1	2	3	4	5	6	7	Ansvarsfull
Vänlig	1	2	3	4	5	6	7	Otrevlig
Pålitlig	1	2	3	4	5	6	7	Opålitlig
Okunnig	1	2	3	4	5	6	7	Kunnig
Försiktig	1	2	3	4	5	6	7	Oförsiktig
Asocial	1	2	3	4	5	6	7	Sällskaplig
Trovärdig	1	2	3	4	5	6	7	Inte trovärdig
Noggrann	1	2	3	4	5	6	7	Slarvig
Passiv	1	2	3	4	5	6	7	Flitig

Söndag 13 mars 2004

Nät poker – en osäker affär

Robert Palmlöfh, 24 år och Malmöbo spelade hem 17 000 kronor på nät poker.

Nu anklagas han för fusk - och får inte ut pengarna.

- Jag kan inte göra någonting, jag är helt maktlös, säger han till nättidningen realtid.se.

Sedan hösten 2004 har Robert Palmlöfh spelat nät poker hos spelbolaget expekt.com. Han satsade 3 000 kronor och vann 17 000.

Men pengarna har han inte sett röken av - och hans spelkonto är avstängt.

Samma ip-adress

Efter att ha tagit kontakt med spelsupporten har han fått veta att han stängts av eftersom han spelat från en dator med samma ip-adress som andra spelare.

-Jag visste inte vad de menade med ip-adress, säger Robert Palmlöfh till nättidningen.

Michael Holmgren, ansvarig för pokerverksamheten på expekt.com. säger i ett uttalande till Aftonbladets utsände att man inte kan betala ut någon vinst eftersom Robert inte spelat från en privat dator.

-Vi är angelägna om att bemöta våra kunder på bästa sätt, men i detta fallet har Robert inte följt spelreglerna.

Robert skakar på huvudet när han får höra Michael Holmbergs kommentar.

- Det är klart att de hittar på något sånt för att slippa betala.

Vilken är din uppfattning av killen som spelat nätpoker?

Fyll i med en ring den siffra i motsatsparet som motsvarar din uppfattning av personen.
Svara snabbt och spontant !

Ung	1	2	3	4	5	6	7	Gammal
Ansvarslös	1	2	3	4	5	6	7	Ansvarsfull
Vänlig	1	2	3	4	5	6	7	Otrevlig
Pålitlig	1	2	3	4	5	6	7	Opålitlig
Okunnig	1	2	3	4	5	6	7	Kunnig
Försiktig	1	2	3	4	5	6	7	Oförsiktig
Asocial	1	2	3	4	5	6	7	Sällskaplig
Trovärdig	1	2	3	4	5	6	7	Inte trovärdig
Noggrann	1	2	3	4	5	6	7	Slarvig
Passiv	1	2	3	4	5	6	7	Flitig

I nästa uppgift undersöks hur dagstidningar bidrar till din allmänbildning genom att du ska besvara ett antal påståenden.

Under varje påstående följer en femgradig skala, som sträcker sig från (0) *instämmer inte alls* till (4) *instämmer helt*.

Markera med en ring den siffra som bäst beskriver hur du instämmer med påståendet.

Tänk på att läsa igenom påståendena ordentligt och svara ärligt!

1. Löneskillnaderna är för stora i Sverige.

Instämmer inte alls --- 0 1 2 3 4 --- Instämmer helt

2. Det är bättre nyheter på tv än i tidningar.

Instämmer inte alls --- 0 1 2 3 4 --- Instämmer helt

3. Det är samhällets ansvar att ta hand om psykiskt sjuka människor.

Instämmer inte alls --- 0 1 2 3 4 --- Instämmer helt

4. Diskriminering mot människor av utländsk härkomst är inte längre ett problem i Sverige.

Instämmer inte alls --- 0 1 2 3 4 --- Instämmer helt

5. Tidningsnyheterna ger en realistisk bild av hur samhället ser ut.

Instämmer inte alls --- 0 1 2 3 4 --- Instämmer helt

6. Vi har för korta strafftider i Sverige.

Instämmer inte alls --- 0 1 2 3 4 --- Instämmer helt

7. Ett mångkulturellt Sverige vore bra.

Instämmer inte alls --- 0 1 2 3 4 --- Instämmer helt

8. Nyhetstidningar skriver för mycket om dokusåpor.

Instämmer inte alls --- 0 1 2 3 4 --- Instämmer helt

9. Mer pengar borde investeras i Sveriges skolor.

Instämmer inte alls --- 0 1 2 3 4 --- Instämmer helt

10. Sverige är tillräckligt jämställt.

Instämmer inte alls --- 0 1 2 3 4 --- Instämmer helt

11. Samhället är mer tolerant gentemot homosexuella idag än vad det var för trettio år sedan.

Instämmer inte alls --- 0 1 2 3 4 --- Instämmer helt

12. Det är lätt att förstå invandrares krav på lika rättigheter.

Instämmer inte alls --- 0 1 2 3 4 --- Instämmer helt

13. Det har vidtagits tillräckligt med åtgärder för att skapa jobb åt arbetslösa.

Instämmer inte alls --- 0 1 2 3 4 --- Instämmer helt

14. Tidningar bör alltid avslöja sanningen för allmänheten oavsett vilka konsekvenserna blir.

Instämmer inte alls --- 0 1 2 3 4 --- Instämmer helt

15. Det är viktigt att investera pengar i undervisning av invandrares modersmål.

Instämmer inte alls --- 0 1 2 3 4 --- Instämmer helt

16. Det finns idag ingen politiskt oberoende nyhetstidning.

Instämmer inte alls --- 0 1 2 3 4 --- Instämmer helt

17. En våldtäkt av en kvinna är inte alltid bara mannens fel.

Instämmer inte alls --- 0 1 2 3 4 --- Instämmer helt

18. Tidningars nyhetsrapportering bidrar till ett mer demokratiskt samhälle.

Instämmer inte alls --- 0 1 2 3 4 --- Instämmer helt

19. De flesta våldsbrott begås av psykiskt sjuka människor.

Instämmer inte alls --- 0 1 2 3 4 --- Instämmer helt

20. Rasistiska grupperingar innebär inte längre ett hot mot personer av utländsk härkomst.

Instämmer inte alls --- 0 1 2 3 4 --- Instämmer helt

21. Varje arbetsplats borde ha en jämn fördelning av män och kvinnor, även om det innebär kvotering.

Instämmer inte alls --- 0 1 2 3 4 --- Instämmer helt

22. Man kan inte tro på allt som skrivs i tidningarna.

Instämmer inte alls --- 0 1 2 3 4 --- Instämmer helt

23. Det begås fler grova brott i Sverige idag, än vad det gjorde för tjugo år sedan.

Instämmer inte alls --- 0 1 2 3 4 --- Instämmer helt

24. Plågsamma djurförsök förekommer inte längre i Sverige.

Instämmer inte alls --- 0 1 2 3 4 --- Instämmer helt

25. Det har vidtagits tillräckligt med åtgärder för att skapa jobb åt invandrare.

Instämmer inte alls --- 0 1 2 3 4 --- Instämmer helt

26. Det skrivs lika mycket om män som om kvinnor i media.

Instämmer inte alls --- 0 1 2 3 4 --- Instämmer helt

27. Tryckfriheten borde inte gälla för nazister.

Instämmer inte alls --- 0 1 2 3 4 --- Instämmer helt

28. Människor med utländskt påbrå får för lite uppmärksamhet i media.

Instämmer inte alls --- 0 1 2 3 4 --- Instämmer helt

29. Jag läser minst en nyhetstidning varje dag.

Instämmer inte alls --- 0 1 2 3 4 --- Instämmer helt

Tack för din medverkan!

Hur uppmärksam man är kan påverka hur väl man fyllt i formuläret. Kan du därför skriva några meningar om hur du uppfattat vad den här undersökningen handlat om:

För att försäkra din anonymitet, var vänlig lägg tillbaka ditt uppgiftshäfte i kuvertet och lämna det till mig.